

# اسلام کی روشنی

مدیری: حلیم ثابت

۲۵ جمادی الآخرہ ۱۳۳۲

۱۳۳۰

۸ مایس

صافی ۸

پیل ۱

## اسلام ہوائی

استانبول :

تورک پبلکی درس کی اسلامیات شعبہ سی — ییلکی درنہ کی اسلامیات شعبہ سی دہ سائر شعبہ لکھی منتظماً انعقاد ایدیور . محترم اعضای ، صرف علمی اولان بولاہوتی بچہ دوام خصوصندہ جدیت کوستریورلر . عر بازار ایرتہ سی بعد الزوال ساعت درتدہ مذاکراتہ باشلانلیور . بو صوک اجتماعلر دہ محترم رضا توفیق بک افتدی طرفندن « تصوف » ہ عائد راپور قرائت ایدیلوب مناقشہ اولنیور . اوزون ودرین تبعات محصولی اولان بو راپورک قرائت و مناقشہ سی دہا برجوق و قتلر دوام ایده جکدر . کلام و سائر اسلامی قتلر حقندہ دہ دیگر اعضا ل طرفندن راپورلر حاضر لاقندہ اولدینی سولہ نیور .

قریم :

بانجیہ سرای زنجیری مدرسہ سی و طلبہ علوم — قریمک زنجیری مدرسہ سی اوقافک زتکیئلکیہ معروفدر . قسط صوک کونلرہ قدر تحصیلندہ انتظام یوقیدی . اکثریت اعتباریلہ معامک و مدرسہ لکاری اعلیتسزلرک الئدہ بولونور ، طلبہ علوم بحق استفادہ ایده مزلردی . سنوی بیکلر جہ روبہ مصارف ایدلدیکی حالہ ائدہ ایدیلن ثمرہ پک جزئی ایدی . وولغا حوضہ سندہ اولدینی کبی ، بودفعہ قریمی طلبہ علوم دخی کندی حقلرینی کندیلری مدافعہ ایتک لزومنی حسن ایتدیلر . استخبار اولندیقنہ کورہ صنفلرہ منسوب طلبہ طرفندن مدرسہ تک اصلاحنہ دائر ۲۱ مادہ لی بر لایحہ ایلہ رشدی ، اعدادی ، عالی قسملری ایچون درس پروغرامی ترتیب ایدیلہرک باش مدرس افتدی بہ تقدیم ایدلشددر . مادہ لر جدی ، پروغرام دہ ایدرہ عینی زماندہ طلبہ علوم بولایحہ و پروغرامدہ کوستریلن مواد و درس لک تطبیق و تدریس ایدلنی یالکز احترام دکل ، بلکه قطعی صورتدہ طاب ایدیورلر . ایسہ یابانجی اللر قریشندینی صورتدہ طلبہ تک سوزلری ایتیتدیرہ بیلہ لری مأمولدر . ہر حالہ بوغیورقاردہ شلریمزک موفقیتلری ایچون دعالمز ایده رزہ حقیقتاً وولغا حوضہ سندہ کی طلبہ علوم خیل زماندن برو اسکیلک اسکی طرفدارلنی ایلہ مجادلہ ایدهرک نہایت خیرلی موفقیتلر الہ ایتکہ باشلامشردر . ایسہ بودفعہ قریمیلر دہ بوفائدہ لی حرکتہ اشتراک ایتش بولنیورلر دیمکدر . عجا بر کون کاوبدہ بزم طلبہ علوممز دخی کندیلرینک اتباعہ دوغرو یورویوب نہ اولورسہ اولسون مطلقاً ایروولمکہ قرار ویرمش اولدقلرینی کوسترہ بیلہ جکرمی ؟

هندستان :

بومیای باسہ شربندی نزالہ بک افتدینک پانانی — احوال صحیہ سندن طولای

بومیای باش شهبندولکندن استعفا ایدن خلیل خالد بك افندی قاهرهیه اوغراذیشی ائشاده  
( الشعب ) غزته سنك مخابرینه بیانات آتیده بولونمشدركه ، عیناً اقتیاس ایدیوروز .

خالد بك افندی مخابرك سؤالرینه شو صورتله جواب ویرمشدر :

« احوال صحیه مدن طولای هندستانده کی مأمور تمدن استعفا ایتك مجبور اولدم .  
چونكه بو آتیه قدر آب وهواسی بك معتدل اولان اقلیملرده یشامنی آیشمش ایدم .  
هندك تحملمفرسا صیجاق ورطوبتنه وجودم تحمل ایدمه مدی . عین زمانده هندستانك  
معتدل وصغوق طاغلیرینه کیدوب اورالرده برآز مدت ایچون اقامت ایتكده مأموریت  
ومشغولیم مساعد دکلدی . بونك ایچون استعفا ایتك مجبوریتنده بولوتدم .

« هند مسلمانلریك مقام خلافت عظمایه اولان درجه نجت وارتباطلرینی بردرلو  
تعریف وتصویره دیلم وارمیور . عثمانلی خادملریك ، لیدرلریك ، خصوصیه ذات  
حضرت خلافتیناهینك رسملری هر دکانده وهرمغازده ، هر خانه وسزایده موقع احترامه  
آمیلمشدر . هند مسلمانلری بوجسیاتلرینی هر فرصت ووسیاه دوشدکجه اثبات ایتشدر .  
هلال اجر جمعیتنه کوندردکلری هیئت ایله اعانه لر حسیاتلریك اکبویوک برشاهد ودلیلی در .  
« ذات حضرت خلافتیناهی طرفندن هندستان جوامع ومساجد اسلامیه سنه تبرکات

اهدا بویوریلان خالیلری بالذات کورتوروب تقریش ایتدم . بو ائشاده مسلمانلرک کرک بکا  
وکرک هدیهیه قارشو کوستردکلری آثار حرمت ونزاکت فوق العاده شیلردندز .

« هندستان مسلمانلری بزم کدرمزیه مکدر ، سرورمزیه مترور اولورلر . آتلری  
حسیاتلرندن هیچ برقوت منع ایدمه نر . بالفان محاربه سی ائشاندیه بزه کوستردکلری  
صمیمیت وهودت هر کسجه معلوم برکیفتدز . هندلیرک مادی ومعنوی یاردملری ، بزم  
فلاکتیزی تهویش ایتدی .

« هندستانده کی مسافرتم ائشاندیه انکلیر مأمورلری ده بکا بك چوق حرمت ونسهیلات  
کوسترمشدر .

« بزه کوندریلن اعاناته هند مسلمانلریك هر طبقه وصنقی اشتراك ایتشدر . بك چوق  
قادینلریله قولاقلرندن ، اللزندن کوبه لرینی ، بیاه زیکلرینی چیقاروب بزه اعانه اوله رق  
کوندرمشدر .

« هند مسلمانلریك حالت ادبیه وعلمیله لری ، هندولرککنه نسبة برآز کیروده  
ایسه ده ، حال حاضرده آنلره یتشمکه چالیشیورلر . کیجه لی کوندوزلی نشر معارفه  
چالیشتقه درلر . حال بویله دوام ایدرسه ، اون سنه سکره بویوک بر موقع علمی واجتماعی به  
نائل اوله جقلرینه امین . مسلمانلر آره سنده تعاون وتعاضد فکرلری ده جدی بر صورتده  
تأسس ایتشدرکه ، آز مدت سوکره امنیه لرینه واصل اوله جقلری شبهه نذر .

« هند مسلمانلری ، تمامیه حیات دینه ایله متحسن ودینلرینی محافظه ایتکده  
موک درجه غیرت کوسترمکده درلر . هله سائر محالکده بولان دین قارده شلرینه قارشو  
بك صداقت ومحبته مشفقدرلر . هندستان اهالی اسلامیه سی کی آناطولیده ، شامده ،

مضررہ ، عراندہ کی عثمانیوں پر دولت علیہ عثمانیہ پر قارشو اثر صداقت و محبت بلیہ جک اولورلرہ ، حکومتی ہیک ہر دوشو نوجوسی قالماز .

« صحت منحل اولیدی ، ہندستانہ برقاچ آی دھا مکث واقامت ایدو جکدم ، قطع مع التأسف بواملمی تعقیبہ دھا زیادہ موفق اولہ میہرق استغنا ایتدم .

« ہند مسلمانلری ، ہندستانہ انتشار ایدن انکلیز غرتہ لرندن زیادہ بعض مضر غرتہ لرینک خلاف حق و حقیقت اولہرق حقلرندہ تنقید آمیزانہ مقالات درج ایدلمستیدن سوک درجہ متالم و متاثر بولونقندہ درلر .

« ہندولرہ مسلمانلر آرسندہ کی روابط و علائقندن بحث ایتکی حال وقالہ ، زمین و زماتہ موافق کورمدیکم ایچون بویادہ برشی سولیک ایتدم .

« بن ہندستانہ ایکن سیاسی ایشلردن زیادہ ممالک عثمانیہ ایلہ ہندستان آرسندہ برمناسبت تجاریہ و اقتصادی حصوانہ چالیشدم . چونکہ بواصر خدمت ایتکلمسلمانلرک حقیق سعادتلری تأمین ایدیلہ ییلر .

« ہندستاندن انفکاک ایتزدن اول استغنا ایتدیکمہ دائر مسلمانلردن برچوقی تأسف آمیز تلغرافلرہ مکتوبلر آلام . برچوقی دعوت و ضیافتلرہ چاغیرلدم .

« ہندستانک دلمی ، لاہور ، رامپور ، علی کر ، بہوپال کی مشہور شہرلری کزدیم طولاشدم . ودھلی دہ جمعہ نمازینی پادشاہ افندمرک دھلی جامعہ اعدا بوبوردقلری کرانہا سجادہ اوزرنندہ قیلدم . یوم مذکورہ جامع ، عرایدن قاپویہ قدر مصالیرلہ طویش و بوش یر قلامشیدی . نمازدن سوکرہ بیکرچہ مسلمان [ خلیفہ مملی اولان ] عاجزلریہ مصافحہ ایتک ایچون بکاطوغری سیل کی هجوم ایتدیلر . بوحالین ، بوحیات اسلامیہ دن سوک درجہ متاثر اولہرق ، ضبط نفس ایدہ میہرک سونجہ آغلادم . مدت حیاتمہ بوقدر معصومانہ و صافیانہ برحال طبیعیہ تصادف ایدہ مہمشیدم . بومنظرہ خالصانہی الی الابد اونوتہ میہ جتم .

« درسنادتہ عودتدہ ، ہندستانہ ممالک عثمانیہ آرسندہ تجاری و اقتصادی مناسباتک تقویہ و تحکیمہ بوتون قوتلہ ، موجودیتہ چالیش جتم ، اولیای آموزہ مشہودات و تصوراتنی تفصیلاتیہ عرض ایدوب ، انظار دقلرینی جلیہ غیرت ایلیہ جکم .

برقندرونک اعترافانی — کالکوئدہ اخیراً پولیتیکہ جیلق و قومیتہ جینقلہ توفیق ایدیلن ہند و تاسیونالیستلر میانندہ ( تینانات ) نامندہ برکنج محکمہ حضورتدہ شولہ مہم اعترافلردہ بولتشدن :

« قومیتہ مضر افرادندن بولتان دیگر برذاتلہ ہند والی عمومیسی ( لورد ہارڈینگ ) خسرتلرینی دینامیتلہ قتل و اتلافہ قطعی صورتدہ قرار ویرمشیدک . لورد جنابلری ( کاپورتلہ ) حکومت مستغناسنی زیارت ایدہ جکی زمان بولتصوراتمزی قوہ دن نفاہ جیقارمقہ عزم ایتمشیدک . بویلہ یاپمقلہ ، بزی تضییق و تعقیب ایدن و حقوقی صریحہ

علیه منزله ، عزت نفسمزی آباق آلتہ آلوب چیکنہین انکلزلرک ، هندستانده تمثیل ایتدکلری ضعیف حکومتہ عزم و ثباتمزی ، قدرت و اہمیتمزی فعلاً کوسترمک ایتیوردق . این زمانده هندستانده اختلال چیقاروب ، هندستانی مستقل بر مملکت حالندہ ادارہ ایتکہ مقتدر بولندیغمزی اثبات ایچون بو تشبثده بولنیوردق . بالاخرہ بو نیتزدن عدول ایدرک وقت آخرہ تعلق ایلدک . »

بومبارہ ہبسی و ترقیف اہراسی — ( شرق قریب ) غزتہ سندہ او قوندیغنه نظراً بومبارہ کی پولیسر شو سوک کونلرده براختلال قومیتہ سنی کشفہ موقق اولشلردر . مذکور قومیتہ بہ منسوب برچوق هندستان اعیان و اکابرینکده داخل بولونقلری میدانہ چیقمشدر . بو آنہ قدر حکومت عملیہ طرفندن تحت توقیفہ آلتانلرک عددی اوچ یوزی متجاوزدر . انکلزلر موقوفینک ومدخلدارانک کمال شدتہ تجزیہ و تادیب ایلدلمارینہ خواہشکردرلر .

فاس :

مراکشہ اسپانیوللر — بر اسپانیول ضابطی مراکشک ( انجورا ) قبیاہ اسلامیدہ کوروشوب آکلاشمق اوزرہ مذکور قبیاہنک بولونقلری محلہ قدر کیشدر . قبیاہ افرادی بو ضابطی جاسوس تالی ایتدکلرندن ، کندینی درحال حبس و توقیف ایدرک ، کلی بر مبنی فدیہ نجات اولق اوزرہ ضابطدن طلب ایلشلردر . چوق ایی .

ایران :

ایرانہ شاہ مخلوعی — پارسده انتشار ایدن فارسی و فرانسوی العبارة ( ایرانشہر ) جریدہ سنک بیانانہ کورہ ایران شاہ مخلوعی ( محمد علی میرزا ) تکرار تحت و تاجی الہ کتورمک اوزرہ ایرانہ هجوم ایتک اماندہ ایش . ینہ شاهشون و تورکنلرہ مخابره ایتکده و آنلری کندینہ یاور و ظہیر اولق اوزرہ تشویق ایلکده ایش . مذکور قبائلہ آتی ایچون وعدلرده ده بولونمشدر . شمالدہ کی ایران والیلرندن درت متفدکده شاہ مخلوعہ یاردم ایدہ جکلرینہ سوز و یرمشلر ایش !

جاوا :

میسورلرہ قارنو — جاواده درت میسیونر راہینی یرلی مسلمانلر کیچہ لین قتل و اتلاف ایتشلردر . قاتللر قانچہ موقق اولشلردر .